

Zienswijze Bomenkap en Aanleg beschoeiing Hogewal / Torenwal

Biodiversiteitsteam Woerden, onderdeel van IVN en KNNV – btwoerden@gmail.com

18 juni 2023

Samenvatting

In aanvulling op onze brief van 26 januari 2023 (zie [link](#)) dienen wij de volgende zienswijze in. Het door de gemeente voorgestelde plan is gebaseerd op een onjuiste interpretatie van de huidige situatie en van het Sweco rapport. Het brengt onnodig schade toe aan een waardevol gebied met natuur en historie, terwijl daar geen gefundeerde reden voor is.

Het Sweco rapport

- Het rapport geeft een “worst-case” analyse. Het stabiliserend effect van boomwortels is niet meegenomen. Desondanks is de kans dat het talud sterker is dan berekend 95 %, zoals Sweco zelf aangeeft. De kans op het overschrijden van de kritische grens lijkt dus 5 % te zijn, wat bij veel toepassingen als statistisch niet significant wordt beschouwd.
- Vermoedelijk zijn ruime onzekerheids-marges ingebouwd, omdat bij berekeningen aan een waterkerende dijk elk risico uitgesloten moet worden: het model zit per definitie aan de veilige kant. M.a.w. de berekeningen zijn extreem voorzichtig voor het type wal waar het nu om gaat.
- Sweco’s conclusie is voorzichtig: “Op de lange termijn is de verwachting dat dit [niets doen] tot problemen zal *kunnen* leiden”. De gemeente maakt hiervan in de RIB: “Daarbij stelt Sweco dat wanneer er niets gebeurt de verwachting is dat dit op termijn tot problemen zal leiden.” [cursivering aangebracht]. M.a.w. een mogelijkheid wordt tot zekerheid gemaakt.
- In het rapport wordt niet met berekeningen aangetoond dat een beschoeiing de stabiliteit verhoogt. Het is ook de vraag of het model daarvoor geschikt is. M.a.w.: lost de voorgestelde constructieve beschoeiing wel het veronderstelde stabiliteitsprobleem op?
- Een oplossing met perkoenpalen wordt afgedaan met het opnoemen van vermeende tekortkomingen: te kort, niet verbonden etc. Deze zaken kunnen opgelost worden door langere palen te nemen, de palen wel te verbinden, etc.

Wat gaat verloren?

- Er zijn diverse soorten beschermde vleermuizen aanwezig in het gebied. Volgens het natuuronderzoek door Groenteam in opdracht van de gemeente (juli 2021) is nader onderzoek vereist. Woerdense ecologen voeren op dit moment op eigen initiatief een studie uit volgens het landelijk protocol. Deze studie wordt in het najaar afgerond. De eerste observaties laten zien dat veel vleermuizen aanwezig zijn, van minstens vijf verschillende soorten, waaronder zeldzame. Gezien de ligging en samenstelling van de biotoop valt te verwachten dat de bomen op de bastions een belangrijke rol hebben voor het voortbestaan van de soorten op deze plek. Als alleen de bomen waarin vleermuizen zijn vastgesteld overeind blijven en het omringende groen verdwijnt, zullen ook de vleermuizen verdwijnen. Bij vleermuisonderzoek moet de bredere omgeving worden meegenomen om de betekenis en functie van het plangebied in het geheel van groenstructuren vast te stellen.
- Het verwijderen van de onderste 1 á 1,5 meter aan bomen en van de diverse ‘zaailingen’ op de hele wal is een verstoring van beschermde vleermuizen, ook als enkele bomen die gelden als verblijfplaatsen blijven staan. Daarvoor is een ontheffing van de provincie vereist. Indien er alternatieven zijn is een ontheffing wettelijk niet mogelijk (3.8 Wnb).
- Een harde beschoeiing zoals voorgesteld maakt het voor watervogels veel moeilijker om op de oever te komen. In andere delen van de Singel hebben wij vastgesteld dat watervogels geen

gebruik maken van aangebrachte trappetjes. Eenden, futen en meerkoeten zijn daar groten-deels verdwenen. Ook als schuil- en broedplaats zijn de overhangende boomtakken van grote betekenis.

- Volgens het voorstel moeten er veel, ook grote, bomen verdwijnen. Lang niet alle bomen worden gecompenseerd, en bovendien is het formaat van de nieuwe bomen ongetwijfeld veel kleiner dan van de te kappen bomen (ook als het om 'zaailingen' gaat). Dit betekent een groot verlies van natuurwaarden. Bomen fungeren als voedselbron voor fauna, bieden nest- en rustgelegenheid voor fauna en kunnen dienen als migratieroute voor bijvoorbeeld vleermuizen. Oudere bomen zijn wat dit betreft extra waardevol. Het ecologisch actieplan van de gemeente uit 2019 noemt specifiek ook de betekenis van holten en scheuren in bomen als nestgelegenheid voor wilde bijen en uilen. De bomen zijn bovendien gezichtsbepalende elementen, die de bastions een karakteristieke uitstraling geven. In de RIB wordt géén afweging gemaakt tussen de natuurwaarden en de potentiële risico's. Volgens ons staat dit op gespannen voet met de zorgplicht volgens de wet (zie o.a. artikel 1.7 van de Omgevingswet).

Betere besteding van het geld

- Het risico van afschuiven en instorten is zeer beperkt. De wallen zijn al meer dan een eeuw stabiel, mede door de bomen. De voorgestelde "oplossing" probeert het risico door technische maatregelen te reduceren, overigens zonder zekerheid te geven in welk mate risicoreductie optreedt.
- Wij stellen een alternatieve benadering voor: kijk naar de historische ervaringen. Bomen geven op natuurlijke wijze stabiliteit. Als er toch veranderingen optreden zullen die tijdig opgemerkt kunnen worden. Totale plotselinge ineenstorting is een onrealistisch scenario. De taluds kunnen niet vergeleken worden met instortende kademuren. Monitor de taluds regelmatig, en voer alleen strikt noodzakelijk onderhoud van de bomen uit.
- Zo nodig kunnen op beperkte schaal maatregelen genomen worden, als afkalving door stroming nog een risico zou zijn. Het oorspronkelijke Singelplan kiest voor een natuurvriendelijke beschoeiing met perkoenpalen. Dit advies is overgenomen door de Vestingraad. (NB: afkalving is iets anders dan afschuiving van de wal waar het Sweco rapport over gaat).
- Het aanbrengen van een constructieve beschoeiing brengt hoge kosten met zich mee. Deze gelden kunnen nuttiger besteed worden aan verschillende maatregelen om de waarde van het gebied rond de bastions en het Singelgebied als geheel te verhogen (ecologische oevers, verbetering verkeerssituaties voor voetgangers, enz.)

Aanbevelingen

1. Gebruik de financiële middelen verstandig. Investeer niet in dure technische oplossingen, met ongewenste neveneffecten, om een zeer beperkt risico te reduceren.
2. Kies niet voor onomkeerbare maatregelen waar je spijt van krijgt.
3. Vaar niet blind op een rekenkundige aanpak, maar ga uit van de historische ervaring. Regelmatige monitoring is een verstandige oplossing.
4. Kies ervoor om het beschikbare geld te gebruiken voor natuurvriendelijke oevers, vleermuisroutes, natuurverbetering enz.